

Croatian

Brošura 1

Kako treba razumjeti invaliditet u Australiji

Ovaj informativni list je sastavila služba za zagovaranje AMPARO Advocacy kako bi pružila ljudima koji dolaze iz različitih kulturalnih i jezičnih sredina prevedene informacije o invalidnosti.

1. Što je invaliditet?
2. Invaliditet u Australiji
3. Vrste invaliditeta
4. Dobivanje pomoći na samom početku
5. Imati potporu koja vam je potrebna
6. Gdje se može dobiti pomoć
7. Promjene u uslugama za osobe s invaliditetom
8. Pristup tumačima
9. Kako dobiti pomoć da kažete što želite

1. Što je invaliditet?

Osoba može imati invaliditet ako nalazi da joj je teško brinuti se o sebi, hodati ili se kretati, čuti ili vidjeti ili jasno misliti ili učiti. Može imati teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

Invalidnost može nastupiti kao posljedica nesreće, traume, bolesti ili je to nešto s čim je osoba rođena. Invaliditet je obično dugotrajan i kontinuiran i traje cijeli život. Dakle, invaliditet nije bolest koja traje par mjeseci ili prijelom kosti koji će zarasti.

Na sposobnost osobe može utjecati i što drugi misle o njoj (stavovi) i fizičko okruženje, t.j. može li se kretati po kući, na radnom mjestu ili u zajednici, može li koristiti javni prijevoz i kako se zajednica odnosi prema toj osobi.

2. Invaliditet u Australiji

U Australiji, osobe s invaliditetom imaju ista prava i mogu raditi iste stvari koje mogu i druge osobe u njihovoj zajednici. Primjerice, osobe s invaliditetom imaju pravo na pravedan odnos, pravo učiti i raditi, izabrati gdje će živjeti i kako će živjeti.

Osobe s invaliditetom mogu imati dobar život, ispunjavati svoje ciljeve i snove i uključiti se i doprinosti svojoj zajednici. Osobe s invaliditetom imaju puno toga u čemu su dobre i sposobne i u stanju su učiti nove vještine.

Osobe s invaliditetom žele biti uključene u sve dijelove obiteljskog i društvenog života, a zakoni u Australiji im omogućuju da to postignu. U Australiji je protuzakonito diskriminirati osobe s invaliditetom.

Imati invaliditet može značiti da osoba radi stvari drugačije i da joj mogu biti potrebni različiti oblici pomoći. Pomoć može biti potrebna prilikom:

- tuširanja ili kupanja
- odijevanja
- lijevanja i ustajanja iz kreveta
- govora i razumijevanja
- obavljanja kupovine
- sudjelovanja u životu zajednice
- putovanja na posao ili na liječničke preglede
- kupovine opreme poput invalidskih kolica
- održavanje reda u kući i postizanja dobrog života

3. Vrste invalidnosti

Intelektualna invalidnost

Osobe s intelektualnim invaliditetom mogu imati više poteškoća od drugih u učenju novih stvari, rješavanju problema, koncentraciji i pamćenju. Najčešći uzroci su -

- roditi se s invaliditetom
- problemi tijekom trudnoće (primjerice, nedovoljan dotok kisika)
- zdravstveni problemi
- nedovoljna prehrana ili slaba medicinska njega

Tjelesna invalidnost

Tjelesna invalidnost utječe na tjelesne funkcije ili sposobnost kretanja osobe, primjerice na hodanje ili kontrolu mjehura. Može također utjecati na dio tijela, na primjer ako osoba nema nogu ili ruku. Uzroci tjelesnog invaliditeta su brojni, osoba može biti rođena s time, doživjeti nesreću ili može nastupiti kao posljedica bolesti. Tjelesna invalidnost obuhvaća ozljede kralježnice, cerebralnu paralizu i multiple sklerozu.

Neurološka invalidnost

Neurološka invalidnost utječe na to kako mozak procesuirá informacije i komunicira s ostalim dijelovima tijela, primjerice, u govoru, mišljenju i kretanju. Ljudi se mogu roditi s time, invalidnost može nastupiti kasnije u životu ili mogu zadobiti invalidnost uslijed nesreće.

Mentalna bolest

Osobe koje imaju mentalnu bolest mogu imati poteškoća u načinu kako razmišljaju, osjećaju ili se ponašaju, što može utjecati na njihove odnose s drugima, sposobnost da rade ili žive. Primjerice, osoba može imati tešku depresiju koja utječe na njenu sposobnost da sudjeluje u svakodnevnom životu. To može utjecati na njene odnose s drugima, na rad i užitak u životu.

Senzorna invalidnost

To uključuje gubitak sluha, vida i poremećaj u govoru.

Stečena ozljeda mozga

Stečena ozljeda mozga je ozljeda mozga koja se dogodi nakon rođenja. Ona može biti uzrokovana automobilskom, sportskom ili nekom drugom nesrećom, moždanim udarom, tumorom na mozgu, alkoholom, drogama ili trovanjem. Posljedice stečene ozljede mozga mogu biti neznatne i kratkotrajne ili mogu biti teške i trajati cijeli život.

Autizam

Osobe s autizmom mogu imati poteškoća s jezikom ili komunikacijom i učenjem socijalnih vještina, mogu biti osjetljive na zvukove, dodir, okus, miris, svjetlo ili boje.

4. Dobivanje pomoći na samom početku

Ako mislite da vaše dijete ima invalidnost, dobivanje pomoći u najkraćem mogućem roku može pomoći djetetu da raste i razvija se te može značiti da će manje pomoći biti potrebno kasnije.

Dobivanje pomoći na samom početku može pomoći obiteljima da shvate invalidnost svog djeteta i svom djetetu pruže dobru skrb.

5. Dobivanje podrške koja vam je potrebna

Neki su ljudi s invaliditetom i njihove obitelji otkrili da je teško dobiti pomoć kakva im je potrebna. Važno je da vi razumijete što je invalidnost. Možete porazgovarati sa svojim liječnikom o tome kako možete saznati imate li invaliditet. Postoje usluge kao i potpora koje mogu pomoći ljudima s invaliditetom i njihovim obiteljima.

6. Gdje se može dobiti pomoć

Ako živite u Queenslandu, a vama ili nekome od vaše obitelji je sada potrebna pomoć, možete nazvati 13 74 68 i zamoliti da porazgovarate s nekim iz službe za invaliditet (Disability Services) o svojoj situaciji.

7. Nove promjene za pomoć osobama s invaliditetom

Tijekom sljedećih 3 gine doći će do značajnih promjena i poboljšanja u tome kako će osobe s invaliditetom i njihove obitelji dobivati potporu koja im je potrebna. Nastale promjene možete pratiti ako posjetite web stranicu Nacionalne sheme invalidskog osiguranja (National Disability Insurance Scheme) na www.ndis.gov.au ili ih nazovete na 1800 800 110 ili 131 450 ako vam je potreban tumač.

8. Trebate li tumača ili prevedene informacije?

Sve usluge za osobe s invaliditetom koje financira državna vlada Queenslanda moraju osigurati tumača kada je potreban, a i vi možete tražiti tumača. Nacionalna shema osiguranja za osobe s invaliditetom također pruža tumače. **Tumači moraju proći kroz obuku i vaše podatke moraju držati kao povjerljive.** Službe vam trebaju također dati informacije tako da ih vi možete razumjeti, na primjer, možete od njih tražiti da se informacije prevedu na vaš jezik.

9. Potpora kroz zagovaranje

Ako vam je potrebna pomoć da možete razgovarati o svojim potrebama, možda ćete moći dobiti pomoć od agencije za zagovaranje da to učini za vas.

U Queenslandu, možete kontaktirati-

AMPARO Advocacy (Brisbane)	3369 2500
Capricorn Citizen Advocacy (Rockhampton)	4922 0299
Gold Coast Advocacy	5564 0355
Independent Advocacy Townsville	4725 2505
Ipswich Regional Advocacy Service	3281 6006
Mackay Advocacy Inc	4957 8710
Queensland Advocacy Incorporated	3844 4200
Rights In Action Incorporated (Cairns)	4031 7377
Speaking Up For You (Brisbane/ Caboolture)	3255 1244
Sunshine Coast Citizen Advocacy	5442 2524
The Advocacy and Support Centre (Ipswich)	3812 7000
The Advocacy and Support Centre (Toowoomba)	4616 9700
People with Disability Australia (Bundaberg, Fraser Coast, Logan, Mt Isa, Sunshine Coast)	1800 422 015

Slobodno možete staviti pritužbu.

Upamtite, ako vam je rečeno da kontaktirate neku organizaciju, a ona vam ne pomaže, slobodno možete ponovno zatražiti bolju pomoć ili čak uložiti pritužbu.

Ako smatrate da se prema vama vršila diskriminacija zbog vaše kulturološke pripadnosti ili invaliditeta, možete također kontaktirati Povjerenstvo Queenslanda za suzbijanje diskriminacije (Queensland Anti-Discrimination Commission) na 1300 130 670.

Ove informacije je pripremila AMPARO Advocacy Inc. Iako se vodilo računa kako bi se osiguralo da su informacije točne u vrijeme objavljivanja, ovaj materijal treba pružiti opći pregled, ali ne mora biti precizan, aktuelan ili cjelovit za vašu situaciju. Preporučuje se potražiti daljnje individualne savjete.

Datum: Kolovoz 2015

9 Chippendall St, Milton QLD 4064
info@amparo.org.au, www.amparo.org.au

phone 07 3369 2500
Interpreter Service 13 14 50